

GP

Gemenskap & påverkan

NUMMER 3 SEPTEMBER 2022
MEDLEMTIDNING FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

TEMA:

DRÖMMAR

**Madde
och Matilda
vill bli
världsstjärnor**

Sidan 6

Jonas Janssons
dröm är att påverka

Sidan 4

Föräldrarnas
drömmar för barnen

Sidan 9

Sommarlägren
var jätteroliga!

Sidan 16 & 27

Innehåll

3 Ledare: Fortsätt drömma!

4 Drömmen om att påverka

Jonas Jansson drömmer stort och vill påverka politiken i samhället. Helst skulle han vilja vara en länk mellan riksdagen och lokalsamhället.

6 Madde och Matildas stjärndröm

Maddes och Matildas stora dröm har alltid varit att bli artister och få göra egna låtar. Den drömmen har nu blivit verklighet!

9 Föräldradrömmar om ett bra liv

Vad är ett bra liv? Vilka drömmar för barn med intellektuella funktionsnedsättningar har föräldrarna och vad har de gjort för att förverkliga dem? Vi talade med två mammor och en pappa till unga vuxna.

13 Project liv förverkligar drömmar

I år blev det en riktig drömsemester för Hanna med familj i Norge! Med hjälp av en solgul påhängscykel som Project liv hade donerat kunde Hanna njuta av de vackra landskapen i tandem med pappa Mats. Det blev upp till 15 kilometers dagsturer, inte illa.

16 Sommarlägren samlade nästan 200 deltagare!

19 Lärurum tipsar: Stöd ditt barn i skolarbetet!

20 Notiser

22 Kurser och evenemang

26 Lagstiftning: Nationalspråksnämnderna under lupp

27 LÄTTLÄST

27 Sommarens läger

29 Drömjobb

30 Lätta nyheter med text och bilder

31 Mera litteratur på lätt svenska

31 Låna lättlästa böcker hos oss!

32 FÖRENING/INFO

4

9

16 &
26

30

Fortsätt drömma!

Gemenskap & påverkan (GP) är FDUV:s tidning som berättar om intressanta företeelser och senaste nytt inom funktionshinderområdet, särskilt sådant som berör svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning. Tidningen skickas till alla DUV-medlemmar och utkommer fyra gånger per år.

Nästa nummer utkommer vecka 47
Skicka material senast 31.10.2022

Respons och material:

gp@fduv.fi eller per post till
Tidningen Gemenskap & påverkan
FDUV, Nordenskiöldsgatan 18 A,
00250 Helsingfors

Ansvarig utgivare:

Lisbeth Hemgård

Redaktionssekreterare:

Nina Winquist

Redaktionsråd:

Susanne Tuure
Maria Österlund
Susanne Nygård
Sofia Jernström

Layout och ombrytning:

Linnéa Sjöholm

Pärbild: Madde Wik (t.v.) och Matilda Hemming (t.h). Foto: Olof Film

Adressändringar

och prenumerationer:

lotta.vaskola-aminne@fduv.fi
040 162 72 02

Priset för en årsprenumeration är 40 €.

Upplaga: 2 600

Tryckeri:

Forsberg,
Jakobstad 2022
ISSN 2736-8130 (print)
ISSN 2736-8149 (online)

Det är viktigt för både individer och organisationer att ha drömmar. I kommunerna och välfärdsområdena kallar vi den gemensamma drömmen för vision. I visionen sammanfattas hur man vill utvecklas de kommande åren och visionen hjälper dem som fattar beslut och jobbar i organisationen att prioritera vad som är viktigt. Visionen hjälper också invånare, föreningar och företag att se och bevaka vad som prioriteras.

På samma sätt är det med FDUV och DUV-föreningarna: En gemensamt uttalad och tydlig vision hjälper oss att sätta fokus på rätt saker och ökar chansen att vi når åtminstone i närheten av drömmen.

Också vi individer behöver våga drömma om vad vi vill göra i framtiden. Kan vi inte drömma begränsar det vår fantasi, våra möjligheter att prova på nya saker och utvecklas. För många av oss har det varit en konkret dröm att kunna delta i läger i sommar. Jag drömde om att vara på läger med min familj och fick också vara med och förverkliga ett familjeläger där två tredjedelar av familjen var med. Inte exakt som min dröm, men det blev fint ändå.

Jag var också förtjust över att under en lägeravslutning se hur flera FDUV-lägerdeltagare fått förverkliga sina konst- och teaterdrömmar. Det var verkligen fint att få ta del av det deltagarna skapade tillsammans och roligt att höra hur någon av lägerdeltagarna redan gav uttryck för sin dröm att få delta i läger med sina kompisar nästa sommar igen!

Att våga tänka på sin dröm är helt avgörande för att man ska kunna nå den. Lika viktigt är det att vilja sätta ord på, rita, eller visa vilken dröm man har, eftersom de flesta drömmar behöver förverkligas tillsammans med andra. Det kan gälla allt från läger och fritidsintressen till jobb eller eget boende. Så slutsatsen såhär i början av hösten blir: Våga fortsätta drömma!

Mikaela Björklund, förbundsordförande
Foto: Sofia Jernström

Foto: Roger Eriksson

Drömmen att påverka

Jonas Jansson drömmer stort och vill påverka politiken i samhället. Helst skulle han vilja vara en länk mellan riksdagen och lokalsamhället. - Att förbättra de handikappades rättigheter och säkra svenskans ställning i den kommande vårdreformen är viktigt för mig.

Jonas säger att han funderar på samhällsfrågor dygnet runt och är glad att få leva i ett fritt land med en bra president och regering. Då har man möjlighet att drömma och tala öppet.

- Drömmar är bra för då får man ihop tankeverksamheten. Man kanske vet att ens dröm inte alltid går i uppfyllelse men man orkar bättre om man får gå ut på pizza med en kompis och berätta vad man upplever och känner.

Just nu uppskattar Jonas särskilt president **Sauli Niinistö**s agerande för hela Finlands folk i NATO-frågan.

- Vi finländare har något oerhört viktigt, nämligen grundtrygghet och frihet och det är ingen självklarhet. Det var inte lätt att få en egen riksdag och utan goda beslut har vårt land kanske inte de här tryggheterna i framtiden.

- Min farfar var med i kriget och kämpade för vår frihet. Också för mig är det viktigt att inte bara tänka på mig själv utan också jobba för andra. Det är därför jag har besökt riksdagen och sitter med i föreningen Steg för Stegs styrelse.

Jonas tänker mycket på vad för hjälp han själv skulle behöva och på att bemöta andra såsom han själv vill bli bemött.

- Det finns redan mycket man vet om handikappade men jag skulle vilja att man skulle veta ännu mera. Här är vi en viktig resurs för vi är experter på våra drömmar och hurdana liv vi skulle vilja leva.

Vi måste tänka mycket på handikappades rättigheter. Hur tänker handikappade? Vilka är våra funderingar och vad vill vi egentligen? Det är väldigt stora beslut som behövs för att påverka i framtiden.

Jonas besökte riksdagshuset med handledaren Roger Eriksson. Foto: Sofia Jernström

”

Jag drömmer om att kunna påverka ännu mer och ha någon i riksdagen att ha kontakt med.

dagen att ha direktkontakt med.

- Kanske någon i SFP för svenskan är så viktig för mig? Min dröm är nog att få bra betjäning på det egna modersmålet för handikappade. Det är en språklig och mänsklig rättighet, tycker jag.

Vardagsänglarna viktiga

Jonas har också drömmar som inte har med politik att göra. För att kunna drömma stort och orka engagera sig måste man ha trygghet. Han skulle gärna ta körkort och ha en käraste, någon att tycka om.

- Mina föräldrar har stöttat mig mycket hela livet! En dröm har ju varit att ha en egen familj men jag vet inte om jag skulle klara av att

Tycker du att du har möjlighet att nå ut?

- Jo, det har jag nog. Jag diskuterar och skriver mycket.

- Men jag drömmer om att kunna påverka ännu mer och skulle gärna vara representant för hela min grupp av handikappade, gruppen som har Downs syndrom.

Jonas funderar mycket på vårdreformen just nu och berättar om när han blev inlagd på sjukhus för gallsten i Vasa. Den första läkaren som tittade till honom talade bara finska och den andra engelska. Jonas talar bara svenska.

- Då tänkte jag att ska det se ut såhär framöver? Ska vi handikappade inte få tala vårt eget språk när vi behöver vård?

För att kunna ha mera inflytande över sitt och andra handikappades liv så skulle Jonas gärna ha någon i riks-

ha barn och ordna allt själv.

- Jag har många kompisar, jag kallar dem mina vardagsänglar och dem pratar jag mycket med. Med mina ungdomsvänner och grannen **Kennet Roos** talar jag om allt i livet.

En dröm har Jonas som blir verklighet den här hösten. Styrelsemedlem Jansson deltar i Steg för Stegs *Storträff* den 22-23 oktober. Träffen samlar vanligtvis ett femtiotal personer och på programmet står bland annat årsmöte, middag och dans.

- Jag ska resa! Till Borgå över natten med Steg för Steg! Det ser jag fram emot.

Text: Nina Winqvist

Madde och Matildas stjärndröm

Madde Wik och Matilda Hemming är bästisar som gillar att sjunga och dansa tillsammans på fritiden. Deras stora dröm har alltid varit att bli artister och få göra egna låtar. Den drömmen har nu blivit verklighet!

”

Funktion
Variation
Du är
en alldeles
egen person

Syndrom
Kromosom
Mänska
i varenda atom

Första versen i låten Cool down.
Text: Samuel Åhman

”Ingendera av oss är blyg. Båda är pratglada och vi tycker ganska lika så du kan kalla oss M & M”, intygar artisterna inför intervjun. Vad bra! Då kör vi igång på Zoom. *Record!*

Ni är båda Österbottningar, eller hur?

M & M: Ja, vi träffades ren när vi var små, nästan bebisar. **Madde** föddes i Tyskland men bor i Gerby och **Matilda** i Malax. Det är en halvtimmes bilfärd mellan Gerby och Malax.

Vad är nytt i livet?

M & M: Vi gör det vi gillar. Sjunger, dansar och kollar på film. Och är tillsammans. Vi tycker om samma saker och har samma humor.

Vi gillar att vara med våra pojkvänner: Maddes pojkvän heter **Abbe** och Matilda har en pojkvän i Tammerfors.

Så har vi båda hundar, Matilda har en och Madde har två.

Före vi går vidare måste jag fråga vem era idoler är?

M & M: Vi tycker om fartfylld och glad musik. Matilda tycker mest om K-pop som **BTS** och **Black Pink** från Sydkorea. Och hon har varit på **One Directions** och **Dollys** två konserter.

Maddes idol är **Lisa Ajax** från Sverige. Och har varit på **Måns Zelmerlöws** och **Dollys** konserter.

Er stora dröm har alltid varit att bli artister. Hur går det?

M & M: Det går jättebra. Vi har uppträtt med vår första sång *Cool Down* på många ställen redan. Det skulle vara jätteroligt att bli världskändis. Madde skulle vilja uppträda i Sverige och Matilda i Kalifornien på Godzilla-festivalen. När man går backstage finns där hissar som firar upp artisterna på scen!

Ni har gjort en låt som heter Cool Down. Vad handlar Cool Down om?

M & M: Budskapet är jättefint. Vi har Downs syndrom men vi vill också höras och synas. Alla ska få finnas.

Vilken känsla vill ni sprida?

M & M: Kärlek. Det kan aldrig finnas för mycket kärlek i världen,

Ni har fått hjälp av en app som heter Starmony. Vad är det frågan om?

Det är en app där man kan göra sin egen musik och byta stil.

Ja, och så får ni hjälp av Samuel Åhman. Vem är han och hur hjälper han er?

Han är en man från Sverige som skriver texter. Han har skrivit *Cool Down*. Det var vår manager **Maria Holmberg** som hittade honom.

I april var ni på Optima i Nykarleby. Vad gjorde ni där?

Vi sjöng på scenen. Och skrev autografer och blev intervjuade.

Var ni nervösa?

Bara lite nervösa. Lite pirr i magen brukar vi få när vi ska upp på scen.

→

Vi tänkte noga på vilka kläder vi skulle ha och valde dem som vi hade på musikvideon. Matildas favoritfärger är alla färger förutom brunt och Madde tycker mest om rosa.

I början av juni spelade ni på en lokal Marthaförenings jubileumsfest...

Det var jättefint! Det var fullt med gamla tanter som klappade åt oss.

Och i augusti uppträdde ni på Malaxdagen med er låt inför ca 300 personer, wau!

Ja, det var mycket folk. Det var lite annorlunda för det var på en utescen. Konserten var på kvällen och det var fint väder. Det var picnic och fika. Lite familjefest.

I slutet på oktober kommer dokumentären ni har filmats för att ha premiär. Vad kan tittarna förvänta sig av filmen? Vad händer i den?

Allt möjligt. Det är en dokumentär så filmteamet följde med oss ute och inne. Det filmades här på Kristallen, hemma hos båda, med Maddes pojkvän, med kompisar på fritiden. Lite överallt.

Hur kan läsarna hjälpa er att nå er dröm?

Kanske att de kan gå in på våra hemsidor och kolla och höra på vår låt. Sen kan de också dela den på sociala medier.

Ännu något ni vill säga åt läsarna?

Vi vill ha fred i världen. Vi ska sprida kärlek och ingen mobbning får finnas!

Madde och Matilda älskar musik och vill sprida fred, kärlek och glädje i världen. De är absolut emot mobbning.

Text: Nina Winquist

”Om våra barn har det bra, har också vi det bra”

Vad är ett bra liv? Vilka drömmar för barn med intellektuella funktionsnedsättningar har föräldrarna och vad har de gjort för att förverkliga dem? Vi talade med två mammor och en pappa till tre unga vuxna.

Emelie Westerlund, företagare, Helsingfors

”Arthur är idag 22 år. Han föddes i juni 2000 och har en storasyster och en storebror. När han var 1,5 år sade han fortfarande bara ‘mamma, bil, nam’ och ‘titta’. Också de orden försvann ganska snabbt. Han fick diagnosen autism och blir jättestörd om han behöver vistas på ställen där sinnesavvikelser som ljud-, ljus och luktkänslighet inte tas i beaktande.

Min dröm om ett bra liv för Arthur är framförallt att han ska känna sej trygg och glad. Det gör han om han har i stort sett samma människor omkring sej och erbjuds aktiviteter på rätt nivå.

För oss fungerade dagistiden i Alexia med assistent och skolgången i Toppan, alltså Zacharias Topeliuskolan, bra; drömmen på barn- och ungdomsstadiet blev sann om meningsfulla och regelbundna aktiviteter i trygg omgivning.

När Arthur var fem eller sex år gammal gick jag på en föreläsning på finska om det amerikanska AAC-bildkommunikationssystemet PECS (*Picture Exchange Communication System*) som på den tiden inte var allmänt känt på finlandssvenskt håll. Jag visste genast att det skulle fungera för Arthur. Vi betalade till en början sex månader privat för PECS-talterapi och övertalade den ansvariga läkaren att förorda talterapi för FPA.

Gemensam är stark. För att flera barn, ungdomar och vuxna skulle dra nytta av PECS ordnade vi sedan inom Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening kurser i PECS med föreläsare från England. Det är så viktigt att samarbeta för att så många av ens egna och andras drömmar som möjligt ska gå i uppfyllelse!

Men vad göra efter skolan som 17-åring? Kårkulla samkommun hade bara möjlighet att erbjuda boende men inget utöver det. Därför hade vi Arthur hemma med assistent i två år. Det var ingen hållbar lösning.

Arthurs pappa Jakob och jag blir ju inte yngre och vi behöver ett arrangemang som bär in i framtiden. Vi hade då och har fortfarande en dröm om att han ska få ha meningsfull dagverksamhet och bo i ett eget hem med en assistent. Vi tycker att han har rätt till det. Inte tvingar vi våra andra ungdomar att flytta ihop med vilt främmande folk de kanske inte passar ihop med heller.

Dagverksamheten har vi uppnått. Boendet jobbar vi på.

Alla drömmar går inte i uppfyllelse. Den sista skolvåren 2017 deltog vi i ett två-årigt försök som FDUV:s verksamhetsledare var snäll och tipsade om som om-

Emlie och Arthur. Foto: Nina Winqvist

fattade både dagverksamhet och boende. Vi hade stora förhoppningar och i samarbete med Helsingfors stads personal utarbetade vi omsorgsfullt en detaljerad personlig plan som skulle genomföras med en personlig budget för Arthurs framtida boende och dagverksamhet. Men den planen har tyvärr inte genomförts för att det inte ännu finns någon lagstiftning som stöder det personliga systemet.

Samtidigt som försöket med personlig budget pågick grundade en annan förälder, **Maria Andersson**, och jag föreningen Ljushemmet Björn 2017. Den skulle bli en pedagogiskt inriktad klubb med assistenter för personer med autism men fungerar numera som föräldraförening, lite som Hem och skola.

Vi hade PECS-erfarenheten i bagaget och hade insett att det är bättre att kämpa tillsammans med andra i samma situation. Alla vinner på det.

Föreningen närmade sig Folkhälsan som gjorde en stor insats och grundade Pointen i Brunakärr i Helsingfors. Pointen heter så för att allt som görs där ska ha en poäng; dagverksamheten där är guld värd och skraddarsydd för ungdomar med omfattande autism och funktionsnedsättning. Den har stora utrymmen, en pedagogisk handledare och hög personaltäthet. Arthur gillar att gå dit och är glad. Det gör mig glad. Nu ska vi fortsätta kämpa för det egna boendet.”

”

Min dröm om ett bra liv för Arthur är framförallt att han ska känna sej trygg och glad.

Pamela Westerlund, närvårdare, Ekenäs

”**Ida** föddes i januari 1998. Hennes apgarpoäng var 9/10/10 men vid åtta månaders ålder kunde hon inte ännu sitta utan bara svänga runt på mage åt ett håll. När hon var ett år och en vecka undersöktes hon på Åbo centralsjukhus och en neurolog sa: ’Flickan har en CP-skada och kommer inte att kunna gå, cykla eller springa’.

När jag fick det här beskedet kändes det som ett slag i ansiktet men samtidigt fick jag lite jävlar anamma i mig och på den vägen är jag. ’Nu kämpar vi! Vad vet en vilt främmande människa om vad allt hon kan och inte kan lära sig’, sa jag åt min sambo och började jobba hårt för Ida.

Drömmen om ett bra liv kom ren när Ida var ganska liten; hon ska alltid få vara delaktig och bidra så gott hon kan. Hon ska ha samma gränser som andra och har uppfostrats med samma regler som hennes lillebror.

Min första dröm och målsättning var att Ida skulle stå och gå. Jag hade varit barnflicka åt läkaren och hjärnforskaren professor **Matti Bergström** som uppmanade oss att flytta till Sverige för högklassig svenskspråkig vård. Två veckor senare flyttade vi till Stockholm och jag jobbade som inhoppare i närvården. Vi började genast jobba med den så kallade *Move and Walk conductor*-inlärningsmetoden 6-8 timmar varje dag. Det var blod, svett och tårar men fyra veckor senare kom

lilla Ida ut med världens minsta rollator som vi fick från Landstinget. Det var vår första seger!

När Ida var sju och skulle börja skolan flyttade vi hem till stödnätverket med mormor i Ekenäs. Flickan började i en integrerad klass med assistent men flyttade senare över till en specialklass för att få mera stöd. Hon kommunicerar med *Sono Flex*-symbolsystemet.

Jag drömde alltid om att Ida skulle kunna röra sig bättre och när hon var 13 år gammal såg jag **Fredrik Lundqvist** prata om en "elektrodress" i det svenska TV-programmet *Draknästet*. Dräkten heter idag *Mollii* och går ut på att spastiska muskler får små impulser som hjälper dem att slappna av. Jag ringde Fredrik och Ida fick pröva. Några månader efter att hon fick första dräkten kunde hon gå med hunden i koppel en liten bit!

För några år sen gick en viktig vuxendröm i uppfyllelse! När Ida var 18 fick jag en tanke om att kanske vi skulle sluta vänta på boendet från Kårkulla, där vi var i kö, och satsa på egna arrangemang. Vi lade in en bostadsannons i tidningen, jag sprang runt och räknade trappor och avstånd till butiker och annan service.

Vi kom överens om en tre månaders prövotid med hyresvärden och kommunen. Ida är arbetsgivare åt **Anne, Frida, Gunn, Pamela, Sven** och **Jenny**. Nattpatrullen efter kl. 23 fixade hemvården - först varannan timme, sen var tredje, var fjärde och nu sover hon hela natten utan hemvård med trygghetslarm.

När hon går till sängs skickar hon en bild på en kamera åt mig och då slår jag på mydlinkens webbkamera från Clas Ohlson. Hon bor inte helt ensam, med sig har hon bröderna Helge och Holger. De är marsvin. Eller nu finns bara Holger kvar.

Jag hade noll erfarenhet av funktionshinder och tänkte länge att vad andra kan ska Ida lära sig. Så tänker jag inte mera. Jag har en sån tanke att vi människor klarar nog av vad vi behöver när vi befinner oss i en sån situation. Kanske nångång när jag har varit sjuk så har jag tänkt att varför ska jag ha det så svårt men det har gått om. Nätverket runt oss har alltid varit bra, min mamma har alltid ställt upp och andra också.

Många har sagt att jag har haft för stora drömmar och höga mål. Men jag tänker annorlunda. Ingen kan säga att något inte fungerar för Ida förrän hon får prova på det. En del har inte lyckats men mycket har fungerat! Det hjälper ju att Ida och jag är envisa till vår natur.

Från början av september har Ida 2-3 dagar per vecka jobb på JAG assistans-projektet 'Vi vill bidra'. Hon är chef för dokumentförstöraren och dammandet på min arbetsplats, serviceproducenten JAG. Hon ska bidra där hon kan och inte sitta som en prinsessa! Min dröm är att det alltid ska fortsätta såhär!"

Ida och Pamela. Foto: Nina Winquist

”

Drömmen om ett bra liv kom ren när Ida var ganska liten; hon ska alltid få vara delaktig och bidra så gott hon kan.

Mauri Nyqvist, pensionär, Esbo

”Matias föddes i maj 1988. Han har en två år äldre och en två år yngre bror. Vid fem månaders ålder konstaterade läkaren på Jorvs sjukhus att han har förhöjd tonus. Följande vår var Matias på undersökning på neurologavdelningen i Barnets Borg och fick diagnosen CP-skada och utvecklingsstörning. Med tiden kom även epilepsi och skolios med i bilden. Matias är således en person med svår intellektuell och även några andra funktionsnedsättningar.

Vi bodde redan då i Esbo och Matias gick på vanligt dagis med assistent i Fågelsången i Klappträsk och senare på ett specialdagis i Vindängen i Hagalund. Från det att han var sju till 19 gick han i Zacharias Topeliuskolan med assistent. Därefter blev det inläring av praktiska färdigheter i Practicum/Optima med assistent. Idag är han på dagverksamhet i Kårkullas Octaven fem dagar i veckan med extra stöd och bor med mig i Siikajärvi i Noux.

Matias trivs med att röra sig bland folk; åka bil, spårvagn, båt eller tåg och gå på restaurang. Och så är han en sådan som gillar att röra på sej. Han tycker om att göra promenader i rullstol eller med sin Petra springcykel, cykla med sin egen tandemcykel, simma och paddla. Dessutom gillar han att åka båt och vintertid åker han en ’Mönkijätraktor’ ut till en närbelägen sjö för att åka sparkstötting.

Han har alltid bott i sitt föräldrahem, men vår dröm och övertygelse är att han har rätt att bo i en egen lägenhet med assistans istället för att vara tvungen att bo på ett gruppboende med andra personer, som man inte nödvändigtvis trivs med. Matias är aktiv av sig och redan med de nuvarande assistenterna via JAG Assistans deltar han exempelvis i DUV MN:s bowlingklubb i Sello, konstklubb och öppet hus i Grankulla samt i de tidigare nämnda hobbyerna.

Utmaningen är Matias assistanstimmar. Matias är för tillfället beviljad personlig assistans 123 timmar i månaden för fritidsaktiviteter och dagliga sysslor. Timmarna har uppnåtts via besvärprocesser till FD och HFD. Men nu när funktionshinderlagstiftningen omarbetas hoppas vi att det diskriminerande resurskravet äntligen slopas och han får assistans dygnet runt i framtiden. Då skulle vår stora dröm om att Matias kan leva ett helt normalt liv, där han själv är huvudpersonen och har rätt att välja serviceform gå i uppfyllelse. FDUV, vi och många andra jobbar för att resurskravet ska slopas.

Matias ska ju ha möjlighet att delta i sånt som han själv gillar på egna villkor; gå och simma när han vill, om han vill. Vill han ut och resa ska han kunna göra

Matias och Mauri. Foto: Nina Winquist

”

Den kommande funktionshinderlagen bör möjliggöra att alla som berörs av lagen har möjlighet att välja den serviceform de själva önskar.

det med assistans istället för med sin gamla far. Eller kanske flytta till Ekenäs för att kunna bo i en mer svensktalande miljö.”

Illustrationer: Albert Pinilla

En fartfylld drömsemester

I år blev det en riktig drömsemester för Hanna med familj i Norge! Med hjälp av en solgul påhängscykel som Project liv hade donerat kunde Hanna njuta av de vackra landskapen i tandem med pappa Mats. Det blev upp till 15 kilometers dagsturer, inte illa.

Hanna kan inte gå själv. Hon led av syrebrist strax före födseln med akut kejsarsnitt och rör sig med en rollator eller genom att någon håller henne i handen.

Hanna har fått en trehjuling från hjälpmedelscentralen som används vid promenader.

- Med den brukar det bli en tre kilometers runda för längre orkar vi inte gå bredvid och övervaka, säger mamma **Sofia Elenius**.

- Men vi måste gå bredvid hela tiden och hålla uppsikt. Hanna kan inte bromsa den själv och åker kanske i diket om hon ser något intressant.

Sofia säger att påhängscykeln öppnade nya möjligheter och gav en frihet som familjen inte haft tidigare.

- Vi har ju fyra flickor - **Mathilda (18)**, **Thelma (17)** och tvillingarna **Filippa** och **Hanna (14)**. När barnen var mindre fanns det möjligheter som cykelkärra men nu när Hanna växt till sig behövde hon ju en annan lösning.

Mats berättar att de också provat en vanlig påhängscykel med ett hjul men att den var för ostadig. När sedan Hannas fysioterapeut föreslagit familjen för Project liv googlade föräldrarna olika storlekar och modeller.

- De är så dyra att det är svårt att köpa dem själva så vi tänkte att vi tar mellanmodellen som borde räcka hela livet, säger Sofia.

Familjen Elenius är en aktiv familj som gillar att röra på sig och brukar åka på skidsemester till Åre. De har också varit på en resa som det finska förbundet för synskadade och stödverksamheten Malike ordnade i Pyhä. Eleniusarna har rest till Norge två gånger förr och tältat bland annat på Åland med Hanna.

- Tidigare har det varit mest promenader med rullstol på Hannas villkor på de semestrar hon varit med om, säger **Mats** som berättar att Hanna njöt i fulla drag av de vackra vyerna i Norge och farten.

- Nu kunde vi åka upp till vattenfall med cykel och Hanna tyckte särskilt tunnlarna var spännande. I nedförbackarna kunde vi lätt susa fram 25 km i timmen men jag bromsade nog ganska mycket för serpentinvägarna har branta kurvor så det gällde att vara försiktig.

Sofia och Mats är ense om att Project liv gör ett fantastiskt arbete.

- För någon som inte har en krävande vardag kan donationen uppfattas som småpotatis, men redan det att någon uppmärksammar en utan att man behöver be eller kräva om det är oerhört fint, summerar Sofia.

Text: Nina Winquist

Familjen Elenius från Purmo åkte i tio dagar upp och ner för Norges fjäll i sin husbil. Project liv hade skänkt en solgul tvåhjulig påhängscykel som passade Hanna perfekt. Foto: Frank Häggman

”

Det är oerhört fint att någon uppmärksammar en utan att man behöver be eller kräva om det.

Sofia Elenius

Foto: Michaela Fagerudd

Project liv förverkligar hundratals drömmar varje år

Project liv rf. är en förening som vill skapa mer glädje i vardagen för barn som är långtidssjuka eller har en funktionsnedsättning och deras familjer. Föreningen förverkligar idag ca 60 stora drömmar och 700 minidrömmar varje år.

Stora drömmar kan vara att pröva på ett yrke, åka på en upplevelseresa såsom till jultomtens verkstad eller en vattenpark, fotomodella för en dag eller få en kattunge eller hundvalp.

Minidrömmar kallas *Liv surprise* och är oftast skräddarsydda enligt barnets eller familjens intressen. De kan ha att göra med hästar för en hästintresserad eller en vattenlek om det är sommar.

Det är personer inom vården, anhöriga eller vänner som nominerar ett långvarigt sjukt barn, syskon, föräldrar eller hela dess familj till Project liv.

Project liv beaktar alla långtidssjuka barn, oberoende av diagnos. När ett barn blir sjukt blir det hela familjens sjukdom och fokus läggs därför också på syskon och föräldrar. Även familjer med barn som avlidit kan nomineras.

”

Barn ska få vara barn också i svåra stunder.

Projekt Livs verksamhetsledare
Nina Brännkärr-Friberg

Vill du veta mer om Project Livs drömmar och guldkanter till familjer? Ta kontakt:
info@projectliv.fi
044 7437 656

Mera info: www.projectliv.fi

Ett sommarläger ska vara roligt!

I slutet av juli besökte vi ett läger med skärgård som tema i Kirjais i Åbolands skärgård. Och så tittade vi in hos ett urbant dagläger i Kyrkslätt köpcentrum mellan Citymarket och apoteket. Lägerdeltagarna var överens: Det bästa var gemenskapen. Att ha roligt med gamla och nya vänner.

Det populära Skärgårdslägret gör skäl för sitt namn, det ligger minsann långt ute i skärgården!

För att komma till det hemtrevliga vita tegelhuset med det röda plåttaket tar jag bilfärjan från fastlandet till Nagu, viker av huvudvägen och navigerar över ängar med svartvita kossor, längs låga, smala broar och kör till slut förbi en liten lekplats, en sandstrand med vassruggar och segel- och motorbåtar i olika storlekar guppande på ett glittrande hav.

Halvvägs uppe på en kulle hittar jag huset och bakom det hörs vacker sång ljuda. Programmet med sångstund är i full gång.

Här drömmar sångarna om fred och sämja mellan folken. Stämningen är innerlig.

I natt jag drömde någonting jag aldrig drömt förut, jag drömde det var fred på jord och alla krig var slut...

De flesta av lägrets 14 deltagare gillar att sjunga. De som inte gör det sitter avsides och pysslar med sitt tillsammans med en lägerledare, en kompis eller ensam i lugn och ro.

Vi som gillar sång tar ännu en sång till, för det är svårt att sluta när stämningen är på topp. Linn trycker

på Björn Afzelius "Sång till friheten".

Alla njuter där vi sitter på träbänkarna i ring mot varandra. Vi jamar särskilt till det långa flöjtsolot och sjunger "friheten är ditt vackra namn, vänskapen är din stolta moder, rättvisan är din broder, freden är din syster..."

Sen blir det yoga för dem som så önskar. Inomhus för vädret har varit ostadigt. För de lite osäkra intygar instruktören San att yoga inte är något konstigt: "Det är att andas lugnt, att utföra olika rörelser, eller ibland bara sitta stilla på golvet". Ledaren Frida hjälper Kristian och Stefan att räta på sig och skjuta upp ryggen som en katt. "Mjao", undslipper det nån och de andra skrattar.

Vädret är helt ok nu så ett gäng modiga tar sig till stranden för att hänga och simma. På vägen matar Kristian gårdens två lamm, vi tror de heter Rackarn och Rosling, med knäckebröd. När vi kommer till stranden har ledaren Ville redan hunnit vika ihop en fin liten vassbåt. Vi beundrar den alla och ingen kan göra lika fina, trots att några försöker.

Jippii, i år deltog hela 199 barn, unga och vuxna i 25 FDUV-läger med 74 ledare - det var full rulle igen!

”

Vi sjunger sommarsånger som gör en på gott humör.

De modigaste deltagarna och ledarna simmar redan. Någon skyndar på **Maria** som skrattande hojtar: ”Jag kommer, sa barnmorskan”. **Stefan** är storsimmare och har hunnit långt ut bland bojarna i tryggt sällskap av ledarna **Mats** och **Emilia**.

Jari simmar inte utan bygger sandslott istället, eftersom han gillar känslan när sanden silas genom fingrarna. **Karin** berättar att det är så fint när man träffar både gamla skolkompisar som Jari från Borgå och också får helt nya vänner.

Jari säger att det bästa på lägret kommer att vara kvällens disco, där han ska ”dansa så att benen blir sjuka”. Vi skrattar igen och alla säger att de har struntat i att vädret varit lite kylslaget emellanåt för ”vi har inga frusit utan hoppar bara upp och ner lite och har tillräckligt med kläder på.”

Men först ska det bli lägerolympiad med sagor som tema på eftermiddagen och då lär ingen hinna stå stilla alltför länge!

Kyrkslättlägrets glada gäng fr.v: Roy Eriksson, Stella Bondestam, Leif Fagerström, Anniina Lappalainen, Mikael Strömberg och Julia Hellén.

En vecka i sagornas och drömmarnas värld

Det är tisdag på daglägret i Kyrkslätt som dykt in i sommarens lägertema sagornas och drömmarnas värld. I Luckans lokaler spelas det UNO och Kimble för fullt. Fyra deltagare och fyra lägerledare träffas den här juliveckan mellan kl. 9 och 15. Det här gillar de:

Sagor. Att hitta på sagor är toppen. Som den här; hunden och grodan var kompisar. Sen kom den listiga räven och förvandlade hunden till en häst och sen kom trollkarlen och förvandlade hästen tillbaka till hund...

Plantering och pyssel. Efter att ha hittat på egna sagor har det varit kul att plantera och pyssla sagofigurer med magiska krafter som blivit till lyckoamuletter som "vaktar" ärtorna. Samtidigt kunde man välja vilken superkraft man ville ha - kunde snällhet eller mod kanske hjälpa att förverkliga en dröm man hade?

Musik. Vi har sjungit mycket **Astrid Lindgren**. Till favoriterna hör *Du käre lilla snickarbo* och *Madicken*. Sen har man sjungit **Elvissånger** som *Love me tender* för många har sett filmen.

Besök och mat. Lägerdeltagarna har varit på bibban, spelat naturbingo, ska åka till Fallkulla och har haft picknick, grillat ute och också ätit på McDonalds. Varje dag har man ätit på olika restauranger.

Simning. Ingen har varit rädd för vatten och vi har simmat i Storträsket. Fast simbassänger är ganska sköna med sitt varma vatten.

Båtar. Alla gillar både stora och små båtar. **Mikael** och **Leif** som är från Ekenäs saknar kanske lite Sunnan som inte längre ligger förtöjd i hamnen utan nu finns på Åland.

Hur ser det absolut bästa tänkbara lägret ut, ett riktigt drömläger?

Hör och häpna, svaret lät ju ganska mycket som sommarens FDUV-läger:

Lägret ska vara ute och vädret fint. Lägret ska gärna vara nära vattnet, på stranden eller på ett berg. Alla som vill får vara med. Vi simmar och badar bastu. Vi sjunger sommarsånger som gör en på gott humör, vi dansar mycket och spelar teater, kanske något i stil med "Det stora landskapet" som **Roy** spelat kungen i på Svenskis eller pjäsen där **Mikael** varit med som fågel. Bästa önskematen är grillad korv, bästa drycken coca cola och bästa efterrätten glass. Lägret avslutas med ett sjudundrande roligt disco, förstås!

Text och foto: Nina Winquist

Stöd ditt barn i skolarbetet!

Du kan på många olika sätt stöda ditt barn att få en fin hösttermin i skolan.

- 1. Strukturera** - gör ett tydligt dags- eller veckoschema som finns på en synlig plats. Involvera barnet i planeringen av schemat, då är det lättare att följa. I schemat kan ni komma överens om morgonrutiner, rutiner för skolarbetet hemma eller någon annan situation som blir problematisk i vardagen. Använd gärna bildstöd och var konsekvent så länge ni har schemat.
- 2. Visualisera tiden** - tid och tidsåtgång kan vara svåra att förstå, men genom att visualisera tiden blir tidsuppfattningen mera konkret. Sträva efter en tydlig start och ett tydligt slut för att konkretisera tiden för ditt barn. Till exempel på morgonen kan det vara bra med extra stöd för tidsuppfattningen, så att man hinner bli klar i tid.
- 3. Gör förberedelser** - diskutera tillsammans och förbered er inför nästa dag genom att till exempel packa skolväskan och ta fram kläder färdigt kvällen innan. Ge inte för många alternativ att välja bland, det blir enklare att välja bland kläderna om det finns färre alternativ.
- 4. Underlätta koncentrationen** - ibland krävs det också att man gör skolarbete hemma och att man kan koncentrera sig på uppgifterna. Skapa en egen "arbetsplats" för barnet där hen alltid gör sina mer krävande uppgifter. Se till att utrymmet inte har för många störande faktorer och att det som behövs för att göra uppgifterna finns nära till hands. En del barn behöver också stimulerande material för att bibehålla koncentrationen.

Vill du veta mera?

Läs och ladda ner Lärums handledningar gratis

www.larum.fi/handledning

Kontakta våra pedagogiska planerare eller besök vår webbshop

www.larum.fi/sv/kontakt

<https://shop.larum.fi>

Text: Malin Sandström, teamledare

Mitt år är en kalender i liggande A4-format med en veckas dagar per uppslag. De olika färgerna på dagarna underlättar orienteringen. Du fyller själv i datum och du kan skriva, rita eller använda bildstöd för att skapa en överskådlig kalender.

Time timern gör det enkelt att se hur mycket tid som finns kvar. Det färgade fältet blir mindre när tiden går och då tiden är slut kommer en ljudsignal. Det finns olika time timrar för olika tider; 5 min, 20 min, 60 min och 120 min.

En *fidget-tub* eller andra sinnesmaterial ger konkret hjälp vid olika sinnesstämningar. Fidget-tuben är en tålig stressleksaker som är diskret och tyst och passar även för äldre barn eller vuxna.

En *fotmassagekudde* kan vara passande för rastlösa fötter.

Ny finlandssvensk lättläst litteratur

I maj startade FDUV:s LL-Center ett efterfrågat projekt för att främja finlandssvensk lättläst skönlitteratur. Projektets mål är att bredda intresset för lättläst bland finlandssvenska författare och förlag och öka utgivningen av lättläst skönlitteratur.

I september inleds arbetet med 11 finlandssvenska författare och 2 redaktörer. Under 2022 kommer deltagarna att färdigställa ett manus till en lättläst antologi med temat kärlek, under handledning av projektkoordinator, författare och ll-bearbetare **Jolin Slotte**.

- Som författare har jag alltid upplevt det lättlästa språket som ett fantastiskt tillägg till min verktygslåda. Jag är väldigt glad över det stora intresset från mina författarkollegors sida och ser fram emot att börja jobba tillsammans med dem.

Kärlekstemat var ett självklart val för själva antologin. Kärlek är tidlöst och någonting som alla ska kunna uppleva. Hur författarna tacklar temat är ändå upp till dem. Genren är också fri. Det kommer förhoppningsvis att ingå både dikter och noveller i boken som utkommer i tid för Helsingfors bokmessa hösten 2023.

Projektkoordinator Jolin Slotte.

Foto: Sofia Jernström

Foto: Sofia Jernström

Låna lättläst hos oss!

Visste du att FDUV har ett eget specialbibliotek där du kan låna lättlästa böcker? Många nya lättlästa böcker har anlänt till hösten. Biblioteket finns i FDUV:s huvudkontor på Nordenskiöldsgatan 18 A i Helsingfors.

Du kan besöka biblioteket måndag till fredag kl. 10.00-14.00. Ring eller skriv till **Lasse Strömberg** om du vill komma någon annan tid: lasse.stromberg@fduv.fi / tfn 040 653 92 27.

Arbetsträning på agendan

Europeiska Union for Supported Employment eller förkortat EUSE, ordnade sin 14:e europeiska konferens i Oslo i juni. Under tre dagar samlades mer än 400 deltagare från 20 olika länder för att diskutera arbetsträning och olika sätt att öka tillträdet till betalt arbete för dem som står utanför arbetsmarknaden.

Statistik kring hur läget ser ut på arbetsmarknaden för personer med intellektuell funktionsnedsättning i olika länder är inte alltid tillgänglig men man kan ändå konstatera att då siffror presenterades visar de ett tydligt mönster. Ytterst få personer med intellektuell funktionsnedsättning har betalda arbeten. England räknar med ca 5 % av personer med intellektuell funktionsnedsättning är i betalt arbete, Skottland med 4%, och i Finland talar vi om 3 %.

Konferensens tema "What about tomorrow - the next steps for Supported Employment" strävade efter att vidareutveckla arbetsträning, som redan används i allt fler sektorer, med olika målgrupper. Med andra ord är det ingen ny modell som presenteras utan snarare hur mångsidig och resultatrik arbetsträning är och kan vara. Fokus låg bland annat på digitala lösningar inom arbetsträning men också på hur central relationen mellan arbetsgivare och arbetstagare är för långvarig anställning.

De tre intensiva konferensdagarna bestod av mer än 30 olika presentationer, allt från forskningsrapporter, föreläsningar om framtidsplanering till dialogbaserade workshops om möjligheterna och utmaningarna med arbetsträning.

Stark längtan och humor på DuvTeatern i höst

I november har DuvTeatern premiär med två olika föreställningar: dansverket *Två duetter* och komedin *Näkterbaren*. Föreställningarna handlar om livet och vardagen och om den starka längtan som driver oss människor.

Dansföreställningen är självbiografisk och ett samarbete med Carl Knif Company. Teaterföreställningen är en komedi som bygger på karaktärer som har skapats av skådespelarna och regisseras av **Christoffer Strandberg**. *Två duetter* och *Näkterbaren* har premiär den 26.11 på G18, i Helsingfors.

Publiken kan välja att se båda föreställningarna samma kväll eller köpa biljett endast till den ena. Biljetterna fås på www.netticket.fi eller per telefon på 0600 399 499. Mera information: www.duvteatern.fi och www.carlknifcompany.com

Foto: DuvTeatern

Symbolnyheter finns gratis på webben för att alla har rätt till nyheter de förstår

Känner du till att LL-Center producerar riktigt lätta och korta nyheter som har symboler och bilder ovanför texten. Tack vare dem kan också de som behöver mycket stöd med läsningen ta del av nyheter.

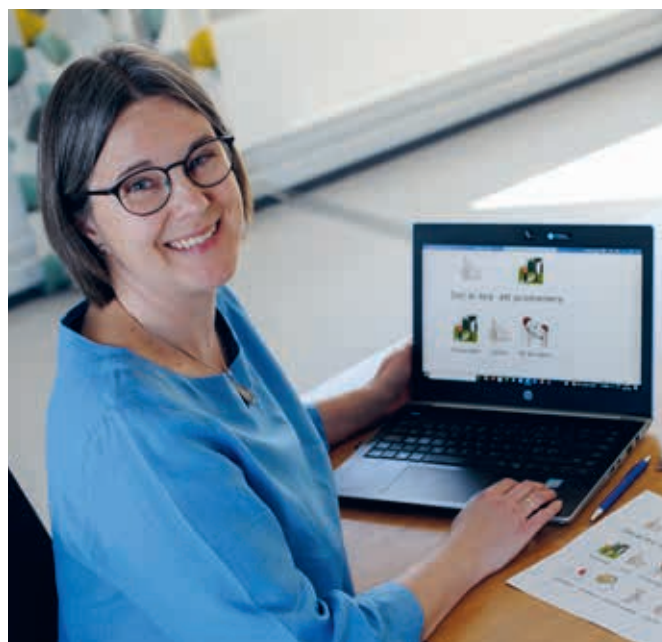
Vi omringas dagligen av nyheter i olika medier. På tv, radio och i sociala medier talas det om pandemi, krig, klimatförändring och naturkatastrofer. Man blir lätt orolig om man inte riktigt förstår vad allting betyder. Därför är det viktigt att alla har tillgång till lätta nyheter och att någon anhörig eller personal kan diskutera och förklara dem.

LL-Center producerar riktigt lätta och korta nyheter som har symboler och bilder ovanför texten. Nyheter med symbolstöd är en del av Lätta bladet och går att läsa gratis på webben på www.lattabladet.fi/symbol. De här nyheterna passar till exempel dem som behöver mycket stöd för att läsa en text och dem som kommunicerar med bilder.

Symbolbilderna i nyheten finns samlade och går lätt att skriva ut till den som vill delta i diskussionen genom att använda bilder. Bilderna öppnas i Papunets bildverktyg där man kan ta bort och lägga till bilder eller ändra storleken på dem före man skriver ut dem.

Nyheter på lätt svenska i Lätta bladet

Om man vill läsa lite längre nyheter som inte har symbolbilder kan man välja de lättlästa nyhetsartiklarna i Lätta bladet. Man kan prenumerera på Lätta bladets papperstidning som kommer ut fyra gånger

Veronica Andersson är redaktör för symbolnyheterna.

Foto: Sofia Jernström

på hösten och fyra gånger på våren. En fortlöpande prenumeration kostar 26 euro i året.

Man kan också läsa Lätta bladet på webben på lattabladet.fi. Där publiceras nya nyheter varje vecka och det är gratis att läsa dem. Både nyhetsartiklarna och nyheter med symbolstöd går också att lyssna på.

Du kan också läsa lätta nyheter och nyheter med symbolstöd på finska på selkosanomat.fi. Kanske något för dig som vill träna dina kunskaper i finska?

Kurser och evenemang

15.9 KL. 18-19.30, SFV:S MÖTESLOKAL I VASA

Diskussionsgrupp för föräldrar

Kamratstöd för dej som har vuxna barn med intellektuell funktionsnedsättning i SFV:s möteslokal. Träffarna ordnas en gång i månaden och är avgiftsfria. Kaffeservering. Anmälningar tas emot senast 8.9 av **Christina Mannfolk**, vasanejden@duv.fi eller 040 543 4556.

17.9 KL. 10-16, NORRVALLA I VÖRÅ

Familjedag på Norrvalla

En dag med aktiviteter för hela familjen där det finns barn med intellektuell funktionsnedsättning. På programmet finns t.ex. föreläsning om friskvård för föräldrar, lekar och aktivitetsbanor för barnen, hinderbana och väggklättring för äldre syskon och gemensam tid för simning för hela familjen. Anmäl dig och din familj via anmälningsblanketten på fduv.fi senast 8.9. Mera information: susanne.tuure@fduv.fi eller 0400 600 676.

20.9, 4 & 25.10, 8 & 22.11, 1.12 KL. 16-17, DIGITALT

Föreläsningsserie på Zoom

Föreläsningsserien från i våras för dig som jobbar med eller träffar personer med intellektuell funktionsnedsättning fortsätter varannan tisdag året ut. Programmet:

- 20.9: Lågaffektivt bemötande med **Paula Ala-Käkelä** från Folkhälsan
- 4.10: Bemötande av familjen med **Camilla Forsell** från FDUV och Paula Ala-Käkelä från Folkhälsan
- 25.10: Mera om visuellt stöd med **Siv-Britt Häggman** från Folkhälsan
- 8.11: Tecken som stöd med **Hannele Rabb**, Handlaget
- 22.11: AKK med appar med **Johan Palmén** från Folkhälsan
- 1.12: Rätten att vara fullvärdig samhällsmedlem med projektet Steget vidare - från arbetsverksamhet till arbete med lön

Anmäl dig via länken som finns under evenemanget i FDUV:s kalender www.fduv.fi/kalender senast kl. 14 dagen innan föreläsningen hålls. Det kostar ingenting att delta.

20.9 KL. 18-20, DIGITALT

Anhörig: Diskutera om arbete på zoom!

Du som är anhörig till en person med intellektuell funktionsnedsättning, kom med och diskutera arbetsfrågor!

Anmälan till erika.backman@fduv.fi, 040 642 8206.

22.9, 27.10 & 24.11 KL. 14–15, DIGITALT

Kaffestund för professionella med Steget vidare på Teams

Under hösten 2022 ordnar Steget vidare digitala kaffestunder för professionella. Du behöver inte förbereda något, utan en kopp gott kaffe eller te är det enda som behövs.

Ingen förhandsanmälan behövs. Zoomlänken finns på fduv.fi i kalendern. Mera information: erika.backman@fduv.fi, 040 642 8206.

26.10 KL. 17.30–19.45, DIGITALT

Tredelad zoomserie: Hur ska det gå?

Om föräldrars oro, stress och spänning inför den ungas vuxenliv.

Psykolog **Thomas Londen** guidar föräldrar vidare i känslodjungeln.

1/3. Anmälan görs senast 16.10. Mera info: familjekoordinator **Susanne Tuure**, susanne.tuure@fduv.fi eller 0400 600 676.

27.9, 18.10, & 8.11 KL. 18–19.30 FÖR UNGDOMAR
4.10 & 1.11 KL. 18–19.30 FÖR FÖRÄLDRAR
FOLKHÄLSANHUSET SENIORA I EKENÄS

Känslor och relationer i Raseborg

Träffarna riktar sig till dig med lindrig intellektuell eller liknande funktionsnedsättning. Under träffarna skall du alltså inte ha med dig dina föräldrar eller personal från ditt boende. Kårkullas ledande psykolog **Anita Norrdahl** leder gruppen. Träffarna i Folkhälsanhuset Seniora i Ekenäs är avgiftsfria. Anmälan senast 16.9 (ungdomar) 18.9 (föräldrar). Mera information: susanne.tuure@fduv.fi eller 0400 600 676.

30.9–2.10, ALSKATHEMMET I KORSHOLM

Våga Vila!

För föräldrar till barn, unga eller vuxna med funktionsnedsättning.

Parallellt ordnas veckoslutsläger för familjernas barn, unga och syskon. Våga vila! ordnas på Alskathemmet av FDUV och kostar 40 euro per förälder. Anmälan senast 16.9. Mera information: camilla.forsell@fduv.fi eller 040 673 9695.

30.9–2.10, HOTEL VALLONIA I KORSHOLM

Veckoslutsläger

För barn och unga med funktionsnedsättning samt deras syskon vars föräldrar deltar i rekreationshelgen Våga Vila! på Alskathemmet.

Läggret ordnas på Hotel Vallonia av FDUV och är gratis för deltagarna. Anmälan senast 16.9. Mera information: daniela.mard@fduv.fi

7–9.10, VILLA SEASONG, NORRKULLALANDET I SIBBO

Rekreationsdagar i Sibbo

För föräldrar till barn med särskilda behov. Parallellt ordnas veckoslutsläger för familjernas barn, unga och syskon.

Anmälan senast 7.9. Deltagaravgiften för föräldrar är 65 euro. Mera information: susanne.tuure@fduv.fi, 0400 600 676 eller jonna.skand@folkhalsan.fi, 046 810 5037.

7–9.10, UTBILDNINGSCENTRET SOPUKKA I SIBBO

Veckoslutsläger i Sibbo

För barn och unga med funktionsnedsättning och syskon, vars föräldrar är på rekreationsdagarna på Norrkullalandet.

Anmälan senast 7.9. Läggret på utbildningscentret Sopukka är gratis för deltagarna. Mera information: filippa.sveholm@fduv.fi, 040 865 3888.

20.10 & 3.11 KL. 13–16, DIGITALT

Grundkurs i att skriva lättläst

Lättlästa texter gör information och litteratur tillgängliga också för personer med lässvårigheter. Men att skriva lätta texter är inte lätt - man får tvärtom jobba extra hårt för att göra texten tydlig och lyfta fram det viktigaste innehållet.

På vår grundkurs i att skriva lättläst lär sig deltagarna grunderna i att uttrycka sig så att alla läsare förstår. Vi går igenom metoder, ser på exempel och gör korta skrivövningar. Kursen består av två halva dagar, med en hemuppgift mellan kursdagarna.

Det är också möjligt att beställa en kurs för flera personer, till exempel på en arbetsplats. Vi kan hålla kursen digitalt eller på plats. Ta kontakt med oss om ni är intresserade av det här alternativet.

Vi ordnar dessutom verkstäder för dig som redan har gått grundkursen men gärna vill öva mera eller få hjälp med en lättläst text du ska skriva.

Kursens innehåll: - Lättläst och lätt språk - vad är det och vem behöver det? - Riktlinjer för att skriva lättläst - Skrivövningar - Layout och bilder i lättlästa publikationer - Lättläst på webben

Pris: 100 euro. Kursen hålls kl. 13-16. Mera information och anmälan senast onsdagen 7.10, ll-center@ll-center.fi

29–30.10, HOTEL RED & GREEN, NÄRPES

Familjekurs i Närpes

För familjer med barn eller unga med sällsynt intellektuell funktionsnedsättning i samarbete med Folkhälsan.

Anmälan senast 18.9. Kost och logi på Hotel Red & Green är gratis för deltagarna. Mera information: camilla.forsell@fduv.fi, 040 673 9695.

11–12.11, LOJO SPA I LOJO

Inspiration och kamratstöd i höstmörkret i Lojo

För föräldrar till vuxna barn med intellektuell funktionsnedsättning. Dagarna består av ledda diskussioner, kreativa aktiviteter och avslappnad samvaro. Anmälan senast 23.10. Kost och logi på Lojo Spa med simhall och bastu är gratis för deltagarna. Mera information: susanne.tuure@fduv.fi, 0400 600 676.

12.11 KL. 10–13:30, HAVTORNEN I VASA

Träffar för pappor

FDUV ordnar träffar kring ”styrka i föräldraskapet” för pappor till barn med funktionsnedsättning i alla åldrar på olika orter under år 2022–2023. Kom med och träffa andra pappor, lyssna till föreläsaren och inspiratören **Christoph Treier** och ta del av information, kamratstöd, god mat och en kravlös samvaro.

Den första träffen ordnas i Vasa vid Havtornen lördag 12.11.2022 och den andra träffen lördag 11.2.2023 vid Villa Elba i Karleby. Anmälan till höstens träff **senast 23.10**. För mer info och anmälan se FDUV:s nätkalender eller kontakta camilla.forsell@fduv.fi eller 040 673 9695.

18–20.11, VASA & SÖDRA FINLAND

Veckoslutsläger för vuxna

Veckoslutsläger för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Mera information på nätsidorna. Kontakt i Vasatrakten: daniela.mard@fduv.fi, kontakt i södra Finland: filippa.sveholm@fduv.fi

På kommande: Infoträffar om vårdreformen

Förberedelserna inför vårdreformen är i full gång. Från och med januari 2023 tar välfärdsområdet över ansvaret för social- och hälsovården, inklusive funktionshindersservicen och specialomsorgen.

Under hösten 2022 och våren 2023 ordnar FDUV infoträffar runtom i Svenskfinland för att informera om vad vårdreformen innebär för de svenskspråkiga tjänsterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras anhöriga.

Under hösten ordnas fysiska träffar med inbjudna gäster från välfärdsområdena i Västra Nyland, Österbotten och Egentliga Finland. Infoträffarna fortsätter under våren i Helsingfors och Östra Nyland.

Steg för Steg ordnar under hösten infoträffar om vårdreformen för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Närmare information om datum och klockslag kommer inom kort på FDUV:s webbplats och sociala medier.

Nya evenemang och uppdaterad information hittar du i vår webbkalender på www.fduv.fi/kalender.

Gummistämpel eller verkliga påverkansmöjligheter?

– Nationalspråksnämnderna under lupp

Från och med 1.1.2023 flyttas anordnaransvaret för social- och hälsovård från kommunerna till de nya välfärdsområdena. För att garantera att det finns tjänster på det andra nationalspråket i de åtta tvåspråkiga områdena ska välfärdsområdena tillsätta nationalspråksnämnder, som bland annat ska utreda, bedöma och uttala sig om hur de språkliga rättigheterna tillgodoses i praktiken. Vill man vara kritisk kan man undra hur mycket makt nationalspråksnämnderna egentligen har, och om deras uttalande verkligen kan påverka välfärdsområdets planer gällande tjänster på minoritetsspråket.

Vid årsskiftet ska också utkastet till avtalet om samarbete och arbetsfördelning mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena vara färdigt, och här har nationalspråksnämnderna en viktig roll. Nämnderna har nämligen rätt att lägga fram förslag på vad avtalet borde innehålla. Tidtabellen är ändå väldigt stram och i flera välfärdsområden har nämnderna inte ännu inlett sitt arbete.

Som bäst pågår arbetet med att bygga upp strukturer för hur den svenska specialomsorgen ska ordnas inom välfärdsområdena. Det står redan klart att Kårkullas boende- och dagverksamhet, fastigheter och personal övergår från samkommun till respektive välfärdsområde från och med årsskiftet. Enligt planerna ska servicetagarna inte behöva märka av denna förändring i vardagen; samma personal behövs, fastän personalens arbetsgivare blir en annan.

Men då det gäller mer krävande stöd, såsom psykiatrisk vård, krävande autismhandledning, särskilt krävande boendeservice eller annan vård som inte kan erbjudas på de vanliga boendeenheterna, har inga beslut fattats. Välfärdsområdena i Österbotten och Nyland har signalerat att de vill utveckla det krävande stödet på svenska i egen regi, närmare servicetagaren och hens anhöriga. Samtidigt finns en oro för att en sådan modell kan försvaga möjligheterna för Egentliga Finlands välfärdsområde, som kommer att överta bland annat Kårkulla samkommuns Expert- och utvecklingsenhet i Pargas, att upprätthålla den svenska expertisen som finns idag.

FDUV anser att det är viktigt att stärka samarbetet med den finskspråkiga expertisen regionalt och att en del av det krävande stödet behöver finnas närmare servicetagaren än vad det finns i dag. Detta kommer att kräva resurser, oberoende av om stödet ges av Egentliga Finlands välfärdsområde eller något av de andra tvåspråkiga välfärdsområdena. En och samma modell fungerar knappast i hela Svenskfinland eftersom behoven, och också resurserna då det gäller svenskkunnig personal, ser olika ut.

Nationalspråksnämnderna har nu en gyllene chans att påverka uppbyggnaden av den svenska servicen inom de tvåspråkiga välfärdsområdena. Då kan man inte endast utgå från att bevara de tjänster som finns idag, utan man måste lyssna på invånarna för att förstå vilka tjänster som saknas. Det är de här tjänsterna som behöver stärkas och som man vid behov måste samarbeta kring.

Text: Annette Tallberg-Hahtela,
sakkunnig inom påverkansarbete
Foto: Sofia Jernström

Sommarens läger var härliga!

Vi var många, nästan 200 deltagare.
Titta på foton från Österbottens läger här.
Foton från Kirjais och Kyrkslätt
finns tidigare i den här tidningen.
Var du med? Känner du någon som var med?

Alvina, Dan och Marina. Foto: Madeleine Björklund

Mikael, Pia, Madeleine, Frank och Marcus på båtfärd.
Foto: Daniela Mård

Oliver och Adam. Foto: Ann-Britt Pada

Anne, Lina, Alma, Tove, Sanni, Elsa, Christian och Viggo på grillkväll. Foto: Ida Ahlmark-Flöjt

Abbe. Foto: Madeleine Björklund

Lotta, Belinda och Ida. Foto: Ann-Britt Pada

Idas framtidsdrömmar

Ida Kinnunen, 16 år, Malax

Ida deltog i ungdomsläggret i Kronvik utanför Vasa. Ida drömmer om att ha familj när hon blir stor.

Hon vill ha pojkvän och en hund som är mittemellan stor.

Hon vill ha barn, men vet inte om hon kan föda.

Ida vill bo i Malax, kanske först i radhus men sen vill hon ha eget hus.

När Ida blir stor vill hon jobba som assistent eller personlig handledare eller jobba med gamla människor. I höst har Ida flyttat till Nykarleby och börjar studera till merkonom på Optima.

Text & foto: Tina Holms

Sannis, Toves och Tobbes jobbdrömmar

Sanni Storgård & Tove Sandås

Smedsby, 14 & 11 år från Vörå

Sanni och Tove deltog i barnläger på Villa Elba i Karleby.

Sanni vill bli veterinär i framtiden och Tove vill jobba på dator eller bli tandläkare.

Fast Tove vill kanske också bli veterinär och hjälpa hundar och katter.

Sanni vill ha en hund, men inte en katt för dom fräser.

Text & foto: Elsa Sandås

Tobias Ståhlberg, Vörå/Vasa

Tobbe deltog i Konst- och teaterläggret på Fridskär i Närpes

Tobbe har aldrig haft ett jobb men skulle gärna ha ett.

Drömmen är att jobba som tandläkare eller chef. Han skulle gärna pröva på att jobba om möjligheten finns, kanske som lägerledare (skratt).

Text & foto: Erica Sved

Stefan.

Max.

Karin.

Vilka är era drömjobb?

1. Vilket jobb drömde du om som barn?
2. Jobbar du med ditt drömjobb nu?
3. Vill du byta jobb?

Stefan Müntzel från Sibbo, 53 år

Under sitt vuxna liv har Stefan hunnit med många olika arbeten. Nu jobbar han på Solbackens arbetscentral i Borgå. Där sköter han olika typer av underleverantörsarbeten, som till exempel att förpacka olika varor.

1. Som barn drömde jag om att bli sjökaptan, precis som min pappa.
2. Visst har jag kvar den drömmen lite grann, men inte så mycket.
3. Inte direkt. Jag trivs bra med mitt nuvarande arbete och drömmer inte om något annat yrke.

Max Backman från Borgå, 39 år

Max jobbar på daghemmet Sagobacken i Borgå. Han har jobbat där i över 10 år, och trivs bra. Till Max arbetsuppgifter hör att diska, föra skräp och sköta övriga köksuppgifter. Max får understöd för sitt arbete.

1. Jag hade inget speciellt drömjobb som barn.
2. Man kan säga att det som jag håller på med nu är mitt drömjobb!
3. Inte direkt. Jag trivs väldigt bra med mitt jobb som det är. Jag tycker om att jobba med barn.

Karin Hannus från Borgå, 49 år

Karin jobbar i köket på det finsk-språkiga daghemmet Ylä-Haikko i Borgå. Hon har jobbat där i fem år, och trivs bra. Tidigare har hon jobbat i köket på ett äldreboende i ungefär 20 år. Karin får arbetsverksamhetsunderstöd för sitt arbete.

1. När jag var liten ville jag jobba inom åldringsvården. Jag hade en morfar som jag hjälpte mycket när jag var ung, och då föddes idén om att jobba med äldre människor till vardags också.
2. Jag är fortfarande intresserad av samma område, men nu har jag redan hunnit få arbetserfarenhet inom åldringsvården så man kan säga att den drömmen är uppfylld.
3. Nej. Nuförtiden jobbar jag med barn istället, och det trivs jag också jättebra med!

Text: Anna Ilmoni
foto: Nina Winquist

Lätta nyheter med text och bilder

Visste du att det finns riktigt korta och lätta nyheter med bilder ovanför texten? De kallas nyheter med symbolstöd och de passar den som behöver stöd med att läsa vanlig text.

Du hittar nyheter med symbolstöd i Lätta bladets webbtidning som finns här: latta盲ladet.fi/symbol. Man kan lyssna på nyheterna genom att klicka på bilden av högtalaren som finns ovanför symbolnyheten. Man kan också skriva ut antingen hela nyheten eller bara symbolbilderna.

Om du vill läsa nyheter utan bilder och med mera text, kan du läsa lättlästa nyheter i Lätta bladets webbtidning här: latta盲ladet.fi

I övre bilden ser du Veronica Andersson som är redaktör för symbolnyheterna.
Foto: Sofia Jernström

Mera litteratur på lätt svenska

I maj började Jolin Slotte jobba på LL-Center. Slotte är författare och ska hålla kurs för andra författare i att skriva lätt svenska. Elva professionella finlandssvenska författare ska delta i kursen.

Författarna ska skriva noveller och dikter. Alla texter ska handla om kärlek. Texterna ska senare samlas till en bok. Boken kommer att ges ut på bokmässan i Helsingfors hösten 2023.

Jolin Slotte ser fram emot jobbet.
- Jag har skrivit texter på lätt svenska i flera år. Det är härligt att så många andra författare nu också vill lära sig att skriva på lätt svenska.

Foto: Sofia Jernström

Låna lättlästa böcker hos oss!

Visste du att FDUV har ett eget specialbibliotek där du kan låna lättlästa böcker? Biblioteket finns i FDUV:s huvudkontor på Nordenskiöldsgatan 18 A i Helsingfors. Du kan besöka biblioteket alla vardagar mellan klockan 10.00 och 14.00. Ring eller skriv till Lasse Strömberg om du vill komma någon annan tid. Lasses mejladress är: lasse.stromberg@fduv.fi Hans telefonnummer är 040 653 92 27.

Foto: Sofia Jernström

Tusen tack för Ukraina-hjälpen!

FDUV samlade in pengar under våren för att hjälpa familjer i Ukraina. Vi lyckades samla in 6587,50 euro. Pengarna går till mat, kläder, medicin och tvålar för familjer i Ukraina.

Den europeiska organisationen för personer med intellektuell funktionsnedsättning i Europa heter Inclusion Europe.

Inclusion Europe berättar att det finns mer än 260 000 personer med intellektuell funktionsnedsättning i Ukraina.

FDUV:s insamling skedde via Yles radioprogram Tongåvan och på FDUV:s webbsidor. Insamlingen har gjorts i samarbete med Inclusion Europe.

STEG FÖR STEG • STEGFÖRSTEG.FI

Utbildningen FöreningsKICK gav nya idéer

Varje år ordnar Steg för Steg en utbildning för medlemmar.

Utbildningen i år handlade om hur våra lokala grupper kan bli ännu bättre. Till exempel hur vi kan nå ut till nya medlemmar, bli bättre på att påverka eller få mera synlighet.

Utbildningen ordnades i juni i Helsingfors, Åbo och Vasa. Tillsammans hade vi grupparbeten och använde oss av ett verktyg som heter FöreningsKICK.

Många bra idéer kom fram under utbildningen.

Medlemmar vill göra mer av det vi redan gör men också nya saker som att ordna evenemang med andra föreningar, hjälpa medlemmar med praktiska frågor och ordna demonstrationer eller flashmobs. För att nå ut till nya medlemmar kan man trycka upp flygblad om den lokala gruppen, besöka boenden eller arbetscentraler, eller ordna träffar för nya medlemmar på ett café eller en bar.

Höstens program lokalt

Höstens program har dragit i gång med höstens första träffar. Under augustimånad deltog vi i flera Prideparader.

Senare under hösten kommer vi bland annat att ordna informationsträffar om förändringarna som sker inom Kårkulla och evenemang med gäster från andra föreningar. Du kan följa vår kalender på www.stegforsteg.fi för att se när vi träffas i din stad.

Storträff och årsmöte

I år ordnar vi Storträff i Borgå. Vår lokala grupp i Borgå, Borgåschacket, välkomnar Steg för Stegs medlemmar till Storträff den 22-23 oktober.

Om du vill delta i Storträffen ska du anmäla dig senast den 2 oktober. Du kan läsa mer om Storträffen och anmäla dig via vår webbplats www.stegforsteg.fi eller genom att ringa **Sofia**, **Frank** eller **Karolina**. Under Storträffen håller vi årsmöte och deltar i olika valfria program och workshopar.

Foto uppe till vänster: Medlemmar från våra lokala grupper i Österbotten samlades till utbildningsdag i Vasa i juni.

Foto ovanför: Medlemmar från Åland, Ekenäs, Pargas och Åbo samlades till utbildningsdag i Åbo i juni.

Foto bredvid: Borgåschacket på sin första träff efter sommaren. Planerna inför Storträffen i Borgå i oktober är i full gång.

DUV I KARLEBYNEJDEN • KARLEBYNEJDEN.DUV.FI

Under försommaren ordnades två extra roliga evenemang: Naturskoledagar för barn vid Villa Elba och ett teaterprojekt som utmynnade i en fin föreställning i slutet på maj! Roligt med annorlunda verksamheter efter den trista pandemitiden!

Vi hade glädjen att få en donation från stiftelsen Odd Fellows Barnfond i slutet av maj. Pengarna skulle användas till aktiviteter för barn i vår målgrupp och vi kontaktade Naturskolan vid Villa Elba.

Under två lördagar i juni fick barn och föräldrar umgås kring olika aktiviteter. Första dagen var temat "Skogen med alla sinnen" och vi luktade på olika trädslag, kände på stenar och lyssnade på ljud. Vi räknade ut åldern på träd med varierad framgång och vi klättrade och balanserade.

Den senare lördagen handlade om vatten. Vi letade småkryp i vattnet och fick testa undervattenskikare! Vi undersökte våra fynd i mikroskop och det var jätteläskigt men samtidigt lite spännande. Barnen valde vatteninsekter att rita av och ute på gården gjorde vi tavlor med insektmotiv. Maten smakade extra gott dessa dagar!

Havet, de höga fågeltornen, spångarna och lekredskapen i skogen var nya bekantskaper för många.

Under våren jobbade ett stort gäng med skådespelaren **Thomas Krantz** från Malmö, Sverige. Han har jobbat med gänget förut så det blev ett kärt återseende.

Denna gång skulle pjäsen "Tummelisa" av **HC Andersen** övas in. Det nöttes repliker, provades kläder och söktes rekvisita och glädjen gick inte att ta miste på! Att få sjunga, dansa och stå på scen var som ett lyckopiller i vardagen!

Varje övning var som en festdag och kapellmästare **Kenneth Ågren** såg till att det svängde om låtarna. "Tummelisa" visas den 25 maj i ett fullsatt Kronoby samlingshus. Rungande applåder och rosor till alla på och bakom scenen!

Detta blev ett minne för livet!

DUV I JAKOBSTADSNEJDEN • JAKOBSTAD.DUV.FI

I juni hade vi vår årliga sommarträff vid Assarlid i Larsmo där deltagarna fick umgås, äta och sjunga. Vi hade också djur på besök från Storstara gård. I juni började även **Karolina Manderbacka** som fritidsledare hos oss.

I juli ordnades en teaterresa till Purmo för att se pjäsen "Bröderna Lejonhjärta".

Planer för i höst är bland annat bowlingkvällar samt vattenjuppa som ordnas på lördagar vid Östanlid.

Foto: Karolina Manderbacka

DUV I NYKARLEBY • NYKARLEBY.DUV.FI

Hälsningar från DUV i Nykarleby

Efter en fantastisk fin sommar går vi in för hösten med både Solglimten- och andra samlingar. Vi meddelar datum när det klarnar.

Den 17.9 kl. 14-16 startar vi hösten på Juthbacka med eftermiddagskaffe, tilltugg lekar och grillbuffé. 29.10 blir det motions-mattdag på Härmä Spa. Mera info kommer senare. 3.12 kl. 12 firar vi julfest.

Sommarevenemangen avslutades med allsång 31.7 med omtyckta Dennis Rönngård. Foto Carina Lillqvist

DUV I VASANEJDEN • VASANEJDEN.DUV.FI

Sommarfesten hölls på Fagerö i början av juli. Festen ordnades gemensamt med DUV i Sydösterbotten.

Boka in i kalendern redan nu:

Dans på Norrvalla lördagen den 1.10.2022 klockan 17-21. Inträde: 10 €, personal och stödpersoner kommer in gratis. Ta med fickpengar för det finns salt och sött att köpa från Norrvallas café. Ta kontakt med din lokala DUV-förening för gemensam busstransport.

Höstens medlemsblad kommer ut i mitten av september. På hemsidan vasanejden.duv.fi finns uppdaterad information om höstens aktiviteter.

Sommarfesten på Fagerö

DUV I SYDÖSTERBOTTEN • SYDOSTERBOTTEN.DUV.FI

Vi finns nu på Instagram!

Följ oss på www.instagram.com/duvsydosterbotten eller sök på duvsydosterbotten.

Höstens program skickas snart ut till alla medlemmar när alla datum är bokade.

Det är mycket roligt på gång i höst, välkomna med!

DUV I VÄSTRA ÅBOLAND • ABOLAND.DUV.FI

Hösthälsningar från DUV i Västra Åboland!

I höst blir det bl a bandklubb i Pargas och konstklubb i Åbo. DUV:s egna fotbollslag PIF och Puff är redan i full fart med träningarna - lediga platser finns.

Besök gärna Klubb Duvan där vi har olika teman att prova på varje vecka, allt från allsång till tygtryck! Och delta modigt i vår nystartade diskussionsklubb Vuxensnack med vuxna teman som relationer och sexualitet.

Läs mer på vår webbsida, Instagram (@duvaboland) och Facebook (DUV i Västra Åboland).

Medlemmen Daniel Holmström och ordförande Hans Henriksson på föreningens parkfest i Pargas. Foto: Anna Ilmoni

DUV I VÄSTNYLAND OCH KIMITONEJDEN • VN.DUV.FI

Vårterminen avslutades med grillfest i Kimito och och stor 50-års jubileumsfest på Ramsholmen.

Höstterminen drar igång på allvar vecka 36, då klubbverksamheten inleds. DUV har hyrt ett utrymme som kallas Duvan vid torget i Ekenäs. Allt händer där förutom Trixstars och Glada Bandets övningar i Uffes studio. Också Showstars övningar hålls i Duvan. Öppet hus-kvällar för ungdomar ordnas tisdagskvällar och seniorträffar varannan måndag. Teater

Magnitude övar torsdagskvällar i Duvan.

Frisbee, bowling och golf hoppas vi kommer igång. Ett besök på SikaKiva Eläinpiha är inprickat i september och vi planerar en Halloweenresa och kanske en Spakryssning. På de olika boendena ordnar vi igen sångtillfällen.

Mer info finns på vår hemsida, på Facebook och Instagram.

DUV I MELLERSTA NYLAND • MELLERSTANYLAND.DUV.FI

Sommaren går mot sitt slut och den har varit rolig och händelserik! I september har klubbarna igen börjat. De här klubbarna arrangerar vi höstterminen 2022.

Måndag: Seniorklubb, Konstklubb Grani, Samtalsgrupp för anhöriga

Tisdag: Slöjdklubb, Konstklubb Parisgränden, Dansklubb

Onsdag: Simklubb, Allsång och Öppet hus Grani

Torsdag: Öppet hus Parisgränden

Lördag: Jumpa för barn, Gymträning i Kånala, Karaoke

Söndag: Bowling

Vi har också fler roliga evenemang under hösten!

- Naturvandring i Grankulla 11.9 kl. 14-16
- Karaoke på Anna K kl. 14-16: 24.9, 22.10, 19.11, 17.12
- Lördagskvällar i Grani kl. 18-20: 17.9, 8.10, 12.11, 10.12
- Besök till Tropicario 15.10 kl. 14-16
- Nyländsk Aftongala 5.11 kl. 17-20

Anmälningar och mer info: mellerstanyland.duv.fi, DUV Vingen och muluken.cederborg@duv.fi

TACK!

FDUV samlade under våren in pengar
för att hjälpa familjer i Ukraina.

Vi lyckades samla in 6587,50 euro.

Insamlingen skedde via Yles Tongåvan och våra webbsidor.
Pengarna går till mat, kläder, medicin och tvålar för familjer
i Ukraina via den europeiska organisationen för personer
med intellektuell funktionsnedsättning Inclusion Europe.